

DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

Št. 14.

V Ljubljani, ponedeljek 18. januarja 1926.

Leto I.

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Ljubljana, Breg 12. pritličje.

Ček. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.
Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20.— Din; po raznašalcih izven Ljubljane 22.— Din, za inozemstvo mesečno 32.— Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta 3.— Din. Pri večjem številu objav popust.

Spori v klerikalni stranki.

Glavno glasilo SLS prav rado govori o razcepah in sporih med socialisti. Vsako najmanjše nesoglasje v našem gibanju mu pride prav, da pokaže, kako se socialistično orijentirano delavstvo med seboj vojskuje. Ob takih priložnostih zlasti rado povdarja: glejte nas, kako smo edini in složni...

Ali vladata res idilični mir in soglasje med klerikalci? O ne! Krščansko socialno usmerjeni delavci (kolikor jih pač je), se silno jeze nad gospodo v vodstvu SLS, ker jih n. pr. pri sestavljanju kandidatne liste za „Delavsko zbornico“ niso prav nič vprašali, če jim lista ugaja ali ne. Sestavljena je bila po želji in ukazih „višjih“, za vodstvo stranke pa volja opozicije ni bogve kako pomembna, ker klerikalna strankina širočad mora molčati.

Kako se vse to dela in ureja, smo videli pred in po zadnjih volitvah v Narodne skupščino, ko so se kar igrali s kandidati in z mandati. Vidimo pa, kakor rečeno, tudi sedaj pri borbi za „Delavsko zbornico“.

Upira pa se tej monopolni politiki strankinega vodstva tudi duhovščina, zlasti ona na deželi, ki dobro vidi, kako ljudje trumoma zapuščajo klerikalne vrste. Značilne so v tem pogledu zlasti tiskane okrožnice, ki izhajajo že dalj časa in ki se bavijo z razmerami v vodstvu stranke. Pred nami leži brošura „Naš odgovor“, ki je izšla „na sv. Katarine dan 1925“, in v kateri beremo pod imenom župnika Antona Oblaka med drugim sledeče:

„Gospodom manjka osnovnih pojmov... Zdaj vidimo, da so se polastili vodstva nesposobni ljudje, ki so jo privedli... do propada. Pri grobovih naših največjih ljudi (dr. Šusteršič, Lampe), ki so postali žrtve sovraštva znanih ljudi, naj prizadeti nikar ne dajejo naukov o ljubezni. **Gotovo pa je, da se božje zapovedi brez kazni ne dajo kršiti. Tudi osma ima svojo sankcijo!**“

Tako župnik Oblak (str. 7) na naslov gospode okrog „Slovenca“. Proti dr. Korošcu nastopa nadalje tržiški župnik Matija Škerbec, čigar pismo bomo še objavili (glej str. 11, 12 in 13), ko bomo pokazali na grdo pisanje „Slovenca“ radi raznih izvoznice.

Zanimivo je tudi pismo kanonika Beštra. Tudi o njem bomo še pisali. Brošura, ki so jo izdali župnik Oblak in tovariši končava:

„**Ne motite se! Terorizem se ne bo dal dolgo držati. Zadnja ura je!**“

Del duhovščine se tedaj s precejšnjo korajžjo upira terorizmu katoliške tiskarne in „Slovenčeve“ klike. Priobčujemo to v informacijo našim ljudem, da bodo vedeli, da noka najhujše ravno med klerikalci, in ne obratno, kakor se piše.

Klerikalni gospodi bije huda ura. Tega se tudi zavedajo. Volitve v „Delavsko zbornico“, naj bi jo vsaj za nekaj časa še rešile. Pa ne bo nič. Zavedno ljudstvo ne bo glasovalo za klerikalce. Polom v klerikalni stranki je neizbežen.

Parlamentarna obravnava falzifikatorske afere.

ENERGIČEN NASTOP SOCIJALISTOV.

Budimpešta, 18. jan. Za torek je sklicana seja budimpeštanskega parlamenta. Za sejo vlada največje zanimanje. Ogrska vlada z Bethlenom vred je podvzela vse mere, da bi ostal svetovni škandal vsaj delno prikrit in da bi se na torkovi seji ne obravnavala škandalozna afera v vsej nagoti. Zato je sklical predsednik ogrskega parlamenta za ponedeljek popoldne načelnike vseh parlamentarnih strank in grup, da bi že na ponedeljkovi seji dosegel miren in vladi ugoden potek torkove seje.

Največjo senzacijo in enodušno odobravanje vsega poštenega ljudstva je vzbudil sklep socialistične parlamentarne frakcije, da se te seje ne bodo udeležili, ker si ne puste vezati rok pri parlamentarni obravnavi falzifikatorskega škandala.

Ta svoj sklep so objavili madžarski socialisti s posebnim proglasom, v katerem pravijo, da se ne dajo vplivati v svoji parlamentarni akciji, ker z največjim nezaupanjem motre vladno delovanje v falzifikatorski aferi. Vlada pa, da nosi polno politično jamstvo za vse zločine, ki so ostali nepreiskani in nekaznovani.

Budimpešta, 18. jan. Doslej je uspelo Bethlenu vsaj to, da je igral navidezno vlogo objektivnega in pri aferi neprizadetega ministrskega predsednika. Včerajšnji dan pa je prinesel popolno jasnost tudi v tem pogledu. Bethlen je tekom preiskave uporabil vsa možna sredstva

in se poslužil vseh prilik, da je zakrival zločince in aferaše. Proti zločincem in zločinski akciji je nastopal le, kolikor ga je k temu direktno prisilila francoska kontrola. To prikrito in neiskreno nastopanje Bethlenovo pojasnuje tudi, zakaj piše nacionalistično in šovinistično časopisje tudi o Bethlenu sila dobrohotno in naklonjeno.

Docela pa se je razgalil Bethlen, ko je zvedela politična javnost, da bo naperila Bethlenova vlada proces proti vsem opozicijskim govornikom v parlamentu.

Seveda tudi tak poizkus ne bo zadržal socialistične parlamentarne frakcije pri brezobzirnem nastopu v parlamentu.

Budimpešta, 18. jan. Uradna objava o izvršeni preiskavi madžarskega škandala je bila preuranjena. Francoski poslanik je namreč zahteval, da se mora preiskava izvršiti tudi v tem pravcu, od kod so dobili falzifikatorji potrebna sredstva za nabavo strojev in ostalega materiala.

Preiskava, izvedena in izvršena v tej smeri, je znova ugotovila najgorostasnejše in docela neverjetne svinjarije. Takoj so v preiskavo pritegnili tudi pošto hranilnico in izven dvoma je že danes, da je v afero zapleten tudi generalni poštni direktor, ki da je financiral celotno akcijo. Po teh ugotovitvah je izgubil tudi ministrski predsednik Bethlen vsakršno zaupanje poštene ogrske javnosti.

Sankcija Mussolinijeve diktature.

Rim, 17. jan. Klerikalna ljudska stranka je nedavno sklenila, da opusti svojo abstinenčno politiko in se povrne v parlament. Fašistovsko časopisje je zato vehementno pričelo napadati ta sklep in oficijozno fašistovsko glasilo je tudi konkretiziralo vse točke, katere mora izpolniti ljudska stranka, preden jo bodo pustili sodelovati v parlamentu. Izpolnitev teh točk bi pomenila seveda za »popolnare« popolno kapitulacijo.

Včeraj se je vršila po Novem letu prva seja rimskega parlamenta in te seje se je že udeležilo kakih 25 poslancev ljudske stranke. Seja je bila posvečena zgolj spomenu nedavno umrle kraljice — ma-

tere. Po spominskih žalnih govorih je predlagal skupščinski predsednik, da naj se vrši prihodnja seja šele v sredo.

To priliko pa je porabil Mussolini, da je tudi v parlamentu manifestiral in sankcioniral svojo diktaturo. Zahteval je, da mora parlament imeti v nedeljo posebno sejo, ker se mora nujno razpravljati o važnem »moraličnem« vprašanju. Diktator Mussolini je seveda uspel, še več, fašistovski poslanci so navallili na opozicijo in pretepli poslance ljudske stranke.

Na nedeljski seji bodo obravnavali vprašanje prisostvovanja odposlancev ljudske stranke v parlamentu.

Pri dispozicijskih fondih ni štednje.

Beograd, 18. jan. Pospešeno, nestvarno obravnavanje posameznih proračunov vzbuja v celi javnosti splošen odpor. Seveda pa bo vlada kljub temu do konca meseca v finančnem odboru izglasovala vse proračune in ne glede na nezadostno pripravljenost opozicije spravila pod streho nezaslišani proračuni.

Včeraj je razpravljala finančni odbor o proračunu zunanega ministrstva. Finančni minister je v svojem ekspoziciji ponavljal stare in

znane stvari, smatrajoč, da je najboljša diplomacija ta, če ostane v nejasnem vsa javnost s parlamentom vred.

Tudi opozicijski govori so bili povsem vsakdanji. Za izpremembo so zahtevali parlamentarni odbor za zunanje zadeve, klerikalni govornik je posebej obdelal previšoko postavko za ministrski dispozicijski fond, vendar na je bil splošen vtis včerajšnje seje za vlado in za opozicijo ta, da ima naša država

povsem zgrešeno in državi kvarno zunanje politično orientacijo. Pa kdo bi mogel zahtevati od sedanjih režimovcev, da bodo resno pristopili k vprašanju priznanja sovjetske Rusije?

Zunanji minister dr. Ninčić je imel srečo, da se je grški konflikt izcimil baš za časa proračunske razprave o njegovem resortu. Pravijo pa, da bi bila to grda kleveta, če bi kdo spravljal oboje v kakršnokoli vzročno zvezo.

SOVJETSKA RUSIJA IN RAZOROŽITVENA KONFERENCA.

Mosva, 18. jan. Svetovna politična javnost je računala, da se bo razorožitvene konference udeležila tudi sovjetska Rusija. Čeprav še ni gotovo, če in kedar se bo ta razorožitvena konferenca vršila, je dvomljivo, če bo sovjetska Rusija sploh sodelovala na tej konferenci. Sovjetska Rusija je namreč znova pokrenila zahtevo, da poda Švica zadostno zadoščenje za svoječasni umor Vorovskega. Zato bo sovjetska Rusija bržčas izdelala samostojni razorožitveni načrt. Zanimive so tudi tozadevne izjave Čičerinove, ki priznavajo soglasnost s splošno in delno razorožitvijo.

NOVA MONARHISTIČNA STRANKA.

Varšava, 18. jan. Kakor na Madžarskem in v Avstriji, je tudi na Poljskem še vedno živa želja nekaterih, da upostavijo zopet monarhistično državno obliko. Doslej je sicer ta klika nastopala popolnoma neorganizirano, sedaj pa je ustanovil bivši poslanec radikalne stranke Kwiatowsky legalno monarhistično stranko, ki bo izdajala tudi svoj časopis.

RUDARSKA USODA.

New York, 18. jan. V ameriškem rudniku pri Wilburgu so se vneli strupeni plini. Vsled nastalega ognja je zgubilo življenje okoli 100 delavcev.

NOVA NEMŠKA VLADA.

Berlin, 18. jan. Dr. Luther je sestavil nemško vlado. Kancelar dr. Luther, zunanje ministrstvo dr. Stresemann, notranje dr. Koch, gospodarstvo Bürger, finance Reinhold, dela dr. Braun, prehrano Kepp, promet Krone, pravosodje in zasedeno ozemlje dr. Marx, pošto Stengel, državno brambo dr. Gessler. Sestavi vlade, mora pritrditi še bavarska ljudska stranka. Čim se to zgodi, jo predsednik potrdi in se sestava vlade oficijelno razglasi.

PROTESTNA AKCIJA FRANCO-SKEGA URADNIŠTVA.

Pariz, 18. jan. Strokovna uradniška organizacija je sklicala veliko protestno zborovanje zaradi nevezdržnega gmočnega položaja. Francoska vlada je to zborovanje sicer orenovedala, vendar pa se je zborovanje kljub temu vršilo, ker je prevzela organizacija odgovornost za red in mir. Protestno zborovanje je pokazalo žalostne razmere francoskega uradništva.

PRED ZNIŽANJEM ŽELEZNIŠKIH TARIFOV.

Beograd, 18. jan. V ministrstvu saobračaja so se — pravijo — začeli resno pečati z mislijo, znižati ne- vzdržne železniške tarife. Zato je kralj imenoval nov železniški tarifni odbor. V tem odboru so tudi nekateri Slovenci in sicer: profesor prirodoslovja in nižje matematike, klerikalec Bogomil Remec, tajnik trgovske zbornice Ivan Mohorič in Ivan Lesničar, tajnik celjske zadru- žne zveze.

SESTANEK MED STRESEMANOM IN BRIANDOM.

Berlin, 18. jan. Kakor poroča „Vorwärts“, se bosta sestala v fe- bruariu francoski predsednik vlade Briand in nemški zunanji minister Streseman. Na sestanku bosta obrav- navala baje vse sporne zadeve glede zasedenega ozemlja.

ZA SVETOVNI MIR.

Rim, 11. jan. Kakor poroča „Po- polo di Roma“, bodo zvišali v Italiji vojni proračun za 400 milijonov lir. Francosko armado pa bodo reorga- nizirali in francoski vojni minister Painlevé je kljub slabim francoskim razmeram zagotovil za organizacijo potrebne milijone. — Pri nas seveda tudi ne bo vojni ministrstvo najslab- še odrezalo. Drugače pa je v Belgiji. Tam je vojni minister demisioniral, pa mesto bo ostalo nezasedeno in skrajšali bodo vojaško službo. Seve- da, v Belgiji so socialisti na vladi.

POMOŽNA BANKA ZA EVROPO?

London, 18. jan. „Morning Post“ poroča, da se vrše pogajanja, kako bi ustanovili Anglija in Amerika v „pomoč“ Evropi posebno rezervno banko. Očitno je, da je to resen namen angleških in ameriških kapi- talistov, da bi ustvarili iz Evrope svojo kolonijo in potem vodili neovi- rano gospodarsko politiko s svojih kapitalističnih vidikov. Po doseda- njih izkušnjah v evropskem gospo- darstvu bo evropski pritlikavi kapi- tal z veseljem pograbil ponujano ro- ko strica iz Anglije in Amerike.

Vpliv boljševiške stranke na rusko državo.

Na zadnjem, 14. kongresu ruske boljševiške stranke je organizacijski tajnik Molotov podal med drugim zelo zanimivo poročilo o razmerju med ko- munistično stranko in sovjetsko dr- žavo.

Molotov pravi med drugim: »Vpra- šanje državnega aparata in njegove- ga vodstva po naši stranki ima poseb- no velik pomen pri izboljšanju naše celokupne socijalistične zgradbe. Na- loga pri vodstvu državnega aparata obstoji v tem, da okrepimo prvič vpliv in vodstvo stranke tako z ozirom na vodilne organe državnega aparata, ka- kor tudi z ozirom na celokupni sestav državnega aparata in drugič, da pri- tegnemo vedno večje množice delav- cev iz kmetov k celokupnemu delu

našega državnega sovjetskega apa- rata.

V zvezi s tem dobi izredno velik pomen delo kontrolnih komisij in de- lavske ter kmečke inšpekcije.

...V ljudskih komisariatih se zvišuje oddelek komunistov pri vodil- nih organih. Pri naših trustih in sin- dikatih, ki so naši osnovni gospodar- ski organi, se je zvišal odstotek komu- nistov s 66 na 74. Število komunistov med ravnatelji največjih podjetij je poskočilo z 80 na 91%. Procent komu- nistov v vodilnih trgovskih organih se je zvišal s 56 na 68. Število komuni- stov v vodstvih bank je poskočilo za 1% ...

V celokupnem državnem aparatu je narastlo število uslužbencev za 1%, tako da je sedaj vseh skupaj 1.850.000. Procent komunistov med na- meščenci državnega aparata je na- rastel.

Narašča pa tudi udeležba izven- strankarskih delavcev in kmetov pri državnem aparatu. Tako razvidimo iz poročila gubernacijskega odbora v Leningradu, da se je pritegnilo k raz- ličnim socijalnim praktičnim prosla- vam 126.000 delavcev, med katerimi je 44% izvenstrankarskih.

Molotov je koncem svojega poro- čila poudaril, da je treba zvišati kva- liteto uslužbencev v državnem aparatu in razviti med komunisti večji čut od- govornosti za delo državnega aparata. Le tako da se bo utrdila vodilna vloga stranke v državi. Sovjetski aparat je treba tudi demokratizirati s pritegnje- njem delavcev in kmetov.

Neiskrena in škodljiva pro- računska politika belgrajske vlade.

Prvotni proračun za leto 1926 in 1927 je izkazoval okroglo 17 milijard potrebnosti. Po dolgotrajnih razpra- vah so ga spravili v finančnem odbo- ru na okroglo 13 milijard, kar je ob neurejenih davčnih razmerah še ved- no ogromna preobremenitev onih slo-jev, ki najtežje nosijo krivično ob- davčenje, zlasti konsumentov. V fi- nančnem ministrstvu menijo, da bodo s takim proračunom rešili ugled ra- zuna, zato so pa le v onih ministrstvih, na katerih buržuazija ima interes, dali črtati velike proračunske zneske, se hvalili, da bodo reducirali nekaj tisoč uradnikov in slug, kakor da bi redukcija teh res rešila proračunsko ravnotežje v državnem gospodarstvu. Videli smo, da so znižali zlasti prora- čune ministrstva za socijalno politiko, za javna dela, za zdravstvo, dočim so zvišali okroglo za 30 milijonov prora- čun notranjega ministra.

Iz tega jasno sledi, da hoče vlada štediti na račun delavstva in konsu- mentov, to je največjih siromakov in davkoplačevalcev zato, da pokaže sve- tu, kako solidno je nje gospodarstvo. V tem naziranjju vlade tiči temeljna zmota narodno-gospodarske politike, ki na zunanje kaže lepo lice, kakor pa v resnici ni, ker zaradi take politike propada doma delovna sila, davčna, sila in sploh vse, kar bi utegnilo vpli- vati ugodno na socijalnopolitični, to- rej ekonomski položaj državljanov. V državi ne potrebujemo Potemkinovih vasi, ki kažejo svetu krasoto, doma pa propadajo ne le delavci, marveč dr- žavljeni sploh, ker ni od strani vlade nobene iskrene inicijative, s katero bi skušale konkretno rešiti aktualna vprašanja državne administracije, so- cialni položaj državljanov ter narod- no gospodarsko politiko.

Pravijo...

Naša država ima več vrst dol- gov. Ima častne dolgov, ima leteče in neleteče, boleče in neboleče. Za častne dolgov štejejo zemljani kvartopirske, naša država pa voj- ne dolgov. In, ko je prijadral fi- načni minister dr. Stojadinović z vseni eksperti na udobni ladji v Ameriko, je najprej zagotovil Amerikance, da so ameriški dol- govi za našo državo častni dol- govi.

Potem pa je zaplesal Stojadino- vič v laku na ameriskem par- ketu, Radić je pa zaplesal s kolom v svojem mirotvornemu »Domu«. Spo- drsnil bo Stojadinović na svetlem parketu, padel bo Radić na kraljev- skem banketu.

Tudi uradniki razvrščajo svoje dolgov. Veliko imajo letečih, še več pa bolečih dolgov. In, za častne dolgov ne smatra uradnik že dolgo terjanih in obljubljenih uradniških razlik.

Tako bo izgledalo vodstvo naše »Delavske zbornice«, ako ne boste delavci volili naše liste.

Charles Dickens:

Božična pesem

v prozi.

Zdaj ne čita, marveč hodi ves obpuan sem- intje po sobi. Scrooge pogleda duha, žalostno zmaje z glavo in se v tesnem pričakovanju ozira proti vratom.

Vrata se odprejo, in v sobo priskaklja majhna deklica, mnogo manjša od dečka, objemlje ga krog vratu, poljublja ga in nagovarja svojega „dragega, dragega brata“.

„Prišla sem, da te popeljem domov, dragi brat!“ de otrok, ploska z drobnimi rokami in se pripogiblje od smeha. „Da te popeljem domov, domov, domov!“

„Domov, mala Fan?“ vpraša deček.

„Da!“ vzklikne otrok poln veselja. „Domov za vselej. Domov za zmeraj, zmeraj. Oče je mno- go prijaznejši, kakor je bil navadno, da je doma kot v nebesih! Neki večer, ko sem se spravljala spat, je govoril z menoj tako ljubeznivo, da se nisem bala vprašati ga še enkrat, če smeš priti domov; rekel je, da smeš in me je poslal z vo- zom pote. Ti boš odzdaj svoboden mož!“ pravi otrok in ga pogleda v oči „in se ne povrne ni- koli več sem; a naprej bomo skupaj ves Božič in bomo imeli najlepši čas na vsem božjem svetu.“

„Ti si cela ženska, mala Fan!“ jo pohvali deček.

Ona ploska, se smeje in se skuša dotakniti njegove glave; ker pa je premajhna, se spet za- smeje in stopi na prste, da bi ga objela. Nato ga jame v otroški nestrpnosti vleči proti vratom; on se ne brani in jo drage volje spremlja.

Strašen glas zavpije v veži: „Prinesite kov- čeg gospoda Scroogea dol!“, in v veži se pojavi sam učitelj, ki buli v gospoda Scroogea razka- čeno-ljubeznivo in ga navda z grozo, ko mu strese roko. Nato spremi njega in sestro v starodaven prostor, kjer bledé od mraza zemljevidi na steni le nebeške ter zemeljske oble v oknih. Tu iz- vleče steklenico čudo lahkega vina in kos čudo težke pogače ter postreže mladeži s pičlimi koli- činami teh slaščic. Isti čas pošlje medlo deklo s kupico „nečesa“ h poštnemu vozniku, ki se gospodu zahvali, če je pa izpod istega čepa ka- kor zadnjič, bi je raje ne imel. Ker je bil med- tem kovčeg gospoda Scroogea privezan vrh voza, se otroka od učitelja z lahkim srcem po- slovita; ko sta na vozu, poženeta veselo ob raz- sežnih vrtovih, da kakor pene pršita slana in sneg s temnih listov vedno zelenega grmičja.

„Vedno nežna stvarica, ki bi jo bila lahko posušila vsaka sapica,“ pravi duh. „A imela je veliko srce!“

„Da, imela,“ pritrdi Scrooge. „Imate prav. Nočem tajiti, duh. Bog obvaruj!“

„Umrla je v ženski dobi,“ nadaljuje duh, „in je imela, mislim, otroke.“

„Enega,“ odgovori Scrooge.

„Res,“ pravi duh. „Tvoj nečak!“

Scroogeju je bilo menda tesno pri srcu; od- govoril je kratko: „Da.“

Čeprav sta šele ravno pustila šolo za sabo, sta mahoma sredi najbolj prometnih cest nekega mesta, kjer kakor sence odhajajo in prihajajo temni potniki, kjer se borijo za pot temni vozovi in kočije, kjer vladata razdor in vrvenje pravega mesta. Dovolj jasno je po opremi prodajalen, da je zopet Božič; večer je in ulice so razsvetljene.

Duh se ustavi pri vratih neke zaloge in vpraša Scroogea, če jo pozna.

„Poznam!“ se začudi Scrooge. „Tu sem se vendar učil!“

Vstopita. Ob pogledu na starega gospoda v valizijski lasulji, sedečega za tako visokim po- končnim pisalnikom, da bi moral zadeti z glavo v strop, če bi bil le dva palca večji, vzklikne Scrooge radostno iznenaden:

„Ej, to je vendar stari Fezziwig! Bog ga živi! Fezziwig živi!“

Stari Fezziwig odloži pero in pogleda na uro, ki kaže sedem. Pomane si roke, popravi si obilen telovnik; ves se smeje od čevljev do organa do- brohotnosti in pokliče z dobrodušnim, gladkim, bogatim, polnim, jasnim glasom:

(Dalje prih.)

Kultura.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:

ponedeljek, 18. jan.: »Profesor Storicin«, B.

Opera:

ponedeljek, 18. jan.: zaprto.

Ljubljanska opera nam je zopet predstavila »Orfeja v podzemlju«, ki se nam je že davno priljubila po svoji mehki, melodični muziki, ki jo ume Offenbach tako diskretno pogoditi. Delo je prirejeno za naše razmere, žal, ne preveč posrečeno. Tako je iz opere postalo nekač, kar ni več opera, ki pa je občinstvu radi lokalnih domislov ugajala. Med igralci, ki so v splošnem igrali vervno, se je po svoji živahnosti in temeljitem pojmovanju uloge odlikoval Orfej, ki ga je predstavljal g. Medven. Naj mladi umetnik vztraja na tej poti.

Vijolistinja Albertina Ferrari je tudi na svojem gostovanju v Zagrebu dosegla lep uspeh. Ona se odlikuje s posebno muzikalno kulturo in nikdar ne hlata po efekti. O izredni tehniki njene levece so že govorili slovenski časopisi. Zastavila je Vivaldijev staroslavni koncert v A-molu, nato pa »Concerto romantico«, delo enega najmlajših italijanskih skladateljev Riccarda Zandonaija. Občinstvo je umetnico pristrčno pozdravljalo.

Varšava, središče poljske umetnosti je razpisala v svojo gojitve lepega slovstva dve častni nagradi, imenovani po predstavnikoma poljske moderne literature Zeromskem in Reymantu. Nagradi znašata po 2000 poljskih zlatnikov in se podelita vsako leto. Pisatelj J. Kaden Bandrowski pozivlja v listu »Wiadomości Literacie«, naj slede temu vzgledu tudi ostala poljska mesta, med njimi predvsem bogati Lwow, kraljevsko Krakovo in industrijski Lodź.

Sloviti francoski igralci Sari Bernhardt postavijo letošnjo pomlad v Parizu spomenik, ki ga je osnol kipar Frederik Picard.

Namen »Stan in Doma«. Spisal E. Podkrajšek. — V zadrugi knjižnici je izšla kot 12. zvezek brošura ki opisuje stanovanjsko zadrugo »Stan in Dom«. Priložena so tudi zadruga pravila. Prva kolonija je v knjigi naslikana. Cena brošure Din 2. Dobi se pri Zadrugi založbi v Ljubljani ali pa pri »Stan in Domu«.

»Preroda«, glasnik za preporod in pravno povzdigo naroda, ki ga izdaja in zalaga »Sveta vojska« v Ljubljani in tiskajo J. Blasnik nasl. v Ljubljani, nam je v svoji prvi številki letos prinesla mnogovrstno in prav zanimivo vsebino. List deluje z vso gorečnostjo proti kugi-alkoholu in proti drugim zavrattostim, ki ženo naše ljudstvo v pogubo, zato ga toplo priporočamo in soglašamo z njihovim geslom, da »hinaveev, zahrtnikov, izkoriščevalcev, lizunov, svetohlineev, kvantaveev, pijancev in potratnikov naš narod ne potrebuje«. List izhaja že peto leto in stane vsetno Din 25.—, posamezna številka 3 Din.—. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Poljanski nasip št. 10.

Brez naslova.

Klerikalna Sodoma in Gomora. Vso klerikalno parlamentarno in javno delovanje gre le za tem, da se za vsako ceno dokopljajo do moči in bogastva. Nobene iskrene besede o politični in socialni reakciji, nobene besede o groznem stanju delavca in kmeta. Pač pa izkoriščanje njegovega položaja v strankarsko-politične svrhe z demagogijo in zahrtno diplomacijo. Kakor tedaj za časa luntjskih dogodkov. Vse polno kričanja in vpitja po maščevanju nad Žerjavom, Orjuno in Paščem. Ko pa je klerikalizem prišel do ministrskih in drugih položajih — tedaj so vsi obmolknili. Delovno ljudstvo je trpelo naprej. Sedaj so se zopet pojavili, kot marodjeri na bojiščih in lovijo glasove za »Delavsko zbornico« — ker je tam delavski denar. To je eno. Drugo je pa to. Do začetka volilne borbe ni »Slovenec« dosti pisal o položaju delavstva in kmetov. Sedaj ima stalno rubriko o volitvah v »Delavsko zbornico«, kjer se ponuja kot največji zaščitnik delavstva. Pri tem denuncira uradne organe, ki raznašajo volilne glasovnice, in laže o slučajih »goljufije« od strani ZDSJ.

To v trenutku, ko vsi vemo, da je tovarnar Poljak, veleindustrijalec, mož trdnega katoliškega prepričanja, pokrovitelj SLS, na svoj način izvojeval v svoji tovarni večino glasov za klerikalno listo. Proti zakonu o zaščiti delavcev in proti določbam volilnega reda, je preko pravilno izvoljenih zapupnikov izvršil volitve v svoji tovarni. Tretja in največja nespodobnost pa je ta, da skušajo klerikalci pod firmo krščanstva utihotapiti v delavsko skupščino hlapce kapitalizma in črne reakcije, z namenom, da zasedejo to proletarsko postojanko in jo poklonijo kot darilo Korošču in Pollaku. Toda proletarijat Slovenije ni pozabil onega časa, ko je bil katoliški duhovnik, minister saobračaja in je bil za časa njegove vlade udušen železničarski štrajk, ko je na Zaloški cesti padlo 14 nedolžnih žrtev in tudi tega ne, da je črni klerikalizem najhujše zlo in največji sovražnik revolucionarnega proletarijata. Naše delavstvo vse to dobro ve — in zato »Delavska zbornica« ne bo od reakcije, marveč od proletarijata, ki hoče uničiti svoje sovražnike in vladati svet.

Demokratska blagodejnost. »Jutrova« dežela kar mrgoli razredno zavednih delavcev, ki bi radi izvojevali Del. zbornico za »delavce«. Ni jim prav, da smo objavili ono svojevrstno odvratno okrožnico na delodajalce, ki je taka, da se je sramujejo celo njeni inspiratorji. Saj so jo menda uprav zato tiskali v Ptuj. Zavijajo in renčijo, sedaj so pa poklicali celo Žerjava na pomoč, da se vsaj potom oblasti zasigura »socialno izkoriščanim in trpečim podjetnikom nekaj »zaščite« v Del. zbornici, kamor spadajo kakor govno na ogledalo. Pasus na omenjeni okrožnici, v katerem priporočajo delodajalcem, naj »blagodejno uplivajo« na svoje delavce, da oddajo svoje glasove izstradanim našim kapitalistom odtehta po svoji zlati vrednosti in iskrenosti vso zlato Severne in Južne Amerike. Kaj razumejo pod to »blagodejnostjo« ni težko pogoditi. Teror, grožnje z odpustom iz službe in slične blagodejne metode. Jasen dokaz nam je ravno demokratski Kranj, kjer so skušali združeni »Neodvisni razrednozavedni mojstri in podjetniki« kar na svojo roko voliti za delavce! In v tej prijetni razredni družbi sede tudi odlični naši narodni socialisti kot privesek državotvornega kapitalizma. »Lista je odvisna samo od vesti in poštenja njenih kandidatov«, tako piše »Jutro«. In kdo so ti kandidati? Nepolitiki? Strokovničarji? O ne! Orjunaši so in demokrati, ki hočejo zavladati v Del. zbornici zato, da rešijo »interese delodajalcev« pred rdečo nevarnostjo.

»Dolžnost delodajalcev je, da poučujejo delavstvo, moralna dolžnost je delodajalcev, da jih brani pred uplivanjem onih, ki so razbili nekdanje močne strok. organizacije!« Tako nadaljuje »Jutro«. Kdo je razbil? Razpust »Neodvisne strok. organizacije«, razpust »Neodv. delavske stranke«, 1. junij v Trbovljah, aretacije, obsodbe itd., vse to se je zgodilo vendar za časa »razrednega« vladanja teh »razrednih« delavcev. Vse to ne bo nikdar pozabljeno, v našem spominu ostane in v naših sreih. Še se bo saldiral račun. Pomnite to »razredni« demokrati! Delavsko zbornico pa pustite pri miru, ona je delavska in v njej ne bodo odločevali ne Žerjavi, ne Trseglavi, ampak revolucionaren proletarijat.

Poslanec Kremžar in Smodej se mudita v Sloveniji, da »branita« volilno pravico delavstva. Obrnila sta se na glavni volilni odbor z zahtevo, da sme dvigniti glasovnice tudi ena sama oseba za vse druge. Skromna je ta želja in krščanska obenem. Tisoči in tisoči morajo hoditi po kuverte sami — grozno! Ko bi vendar lahko prišla Kremžar in Smodej s tovarnim avtomobilom in poslaniško legitimacijo po vseh 74.000 glasovnic in jih odpehala v krščansko-socialno zvezo. Sploh je pa nerazumljivo, zakaj so še volitve in ž njimi nepotrebne hoje in brige. Ali ni bolj enostavno: Korošec bi kar komandiral: Kremžar, Smodej: po glasovnice, rechtsum, marš! In Delavska zbornica bi imela svoje prave in edine zastopnike Pollakovega slovenskega ljudstva... To bi ugajalo Korošču, še bolj pa Žerjavu. Saj sta si v tej zahtevi in želji oba složna in edina. Le škoda, da nista več ministra. V tem slučaju bi lahko s pomočjo zakona o zaščiti države še bolj enostavno in naglo rešila zase »Delavsko zbornico« in njen denar.

Dnevne novice.

Delavska zbornica — delavcem! Včerajšnja nedeljo so priredile strokovne organizacije po vseh večjih industrijskih krajih shode in sestanke za volitve v Delavsko zbornico. Na vseh shodih najlepša udeležba, na vseh shodih enodušna volja, da mora zmagati razredni proletarijat. Prav te volitve v Delavsko zbornico so znova pokazale, da je v delavskem razredu še vedno stara borbena volja in nepremagljiva razredna zavest. Na shodih in sestankih so kar tekmovali med seboj, kdo bo več in boljše prispeval k brezpogojni zmagi razrednega proletarijata.

Pribečičev shod v Ljubljani. V sokolski, nedograjeni dvorani na Taboru je govoril včeraj Svetozar Pribečič. Po običajnem pozdravljanju in obmetavanju z italijanskim cvetjem in ob čuječi eksistenci policijskega komisarja in številne civilne in uniformirane policije je otvorila samostojno demokratska stranka svojo letošnjo politično kampanjo. Pribečičev govor se najboljše karakterizira tako-le: za sedanjo vlado je vedel vse polno dobrih nasvetov in priporočil. Zakaj pa takih nasvetov ni uveljavil v narodnih blokkih, ta odgovor je ostal Pribečič navzočim dolžan. Zagotavljanje o ustavnih političnih pravicah uradništva in učiteljstva je živo nasprotovalo dosežani vsakokratni vladni politični akciji samostojnih demokratov. Seveda ne izpremeni na stvari ničesar, če je Pribečič rekel, da učiteljstva ni preganjal, marveč samo discipliniral. Umevno je, da je v svojem dolgem govoru napadel Radičevce, klerikalce in neparlamentarni lapsus je zagrešil, ko je nazval radikale za kliko in »koterijo«. Pribečičev govor, zgrajen na kritiki radikalno-radičevske vlade, občinstvu nepriljubljenih dispozicijskih fondih itd. bo dal dovolj snovi nesamostojnim strankinim agitatorjem. Brez haska pa bo ta govor ostal za idejne propagatorje strankinih načel — in to je najbolj pasivna stran včerajšnjega Pribečičevega govora. Značilno je, da se v svojem govoru ni dotaknil konflikta z »Orjuno«, čeprav so mnogi čakali baš na to pojasnilo. Spor o številu navzočih pa prepuščamo Slovincu in Jutru. Lagala bosta oba.

Nihče se ne gane. Društvo užitinskih paznikov je znova pokrenilo akcijo za uvedbo osemurnega delovnika. V posebni resoluciji je zahtevalo društvo, da izpolni gerentski svet njihovo zahtevo in brez odloga uvede zakoniti osemurni delovnik tudi v užitninarski službi. Toda: kakor vse kaže, se gerentski svet za zahtevo užitninarjev enostavno ne zmeni in še naprej gleda, kako se užitninarji mučijo po dvanajst in štirindvajset ur v službi. Kaj misli gerentski svet, da je to lahko, če mora užitninar ostati v službi od nedeljskega jutra ves dan in celo noč do prihodnjega ponedeljka? In to bdeč, bog varuj, da bi ta siromak le za hip zadremal. Postavite gospodje gerenti v službo vse tiste, ki so pri užitnini le za komando in nadzorstvo, pa boste videli, da bo užitninar ob osemurnem delovniku vestno in pošteno vršil svojo službo brez komand in nepotrebnih kontrol.

Plakati. Poleg Meinlove kave, Zlatorogovega mila je dobila Ljubljana nove plakate velikega župana. Zastonj ponuja vožnjo na desno in ogibanje na levo. Plakati so čisto lepo izdelani, so »okusni« in kažejo, da ima tudi veliko županstvo med svojimi številnimi referenti izvežbane reklamne in plakaterske mojstre. Samo eno je, kar se nam čudno zdi: po katerem cesarskem patentu in iz katerega leta, sme gosposka lepiti svoje reklame tudi na privatne hiše. Za navadno ljudstvo ima gosposka za take prestopke že kar v slabji slovensčini napisane kazenske formule. Pa tudi čudno se nam zdi, da se gospod Frelih nič ne razburi. — Vsaj to sicer ni v njegovi naravi.

Za mladino. O današnji mladini se je že precej obravnavalo in vsakoletni šolski uspehi, ki daleč zaostajajo za

uspehi predvojne mladine, so žalosten znak današnje materialistične poplave v duševnem svetu našega naraščanja. Učiteljstvo na ljudskih in srednjih šolah vsako leto več ali manj povdarja vzroke, prihaja do jasnih zaključkov, ki pa pri merodajnih krogih ostajajo v predalih in se nedejo mladino pita še nadalje po kopitih, ki jih moderni, praktični čas že zdavnaj zamestava. Današnji učni načrt gre vse predaleč v utepanju patrijotizma, medlega in brezkrvnega, premalo pa navaja mladino k spoznavanju, kako dragocen je čas, kako trdo je življenje in kako vsestransko moramo biti pripravljeni na njegove zahteve. V patrijotizmu, v omedlenosti pojmovanja tega patrijotizma mi ne vidimo nobenih pozitivnih vrednot za človeški porast in njegovo napredovanje. Smatramo, da se država ne bo nikoli okoristila s takim patrijotizmom. Učna metoda je zgrešila smer, če misli, da je njena brezpogojna naloga, vzgojiti dobre, vdane in zveste državljane v patrijotičnem duhu, kot ga vzgojujejo današnja šolska berila. Mnenja smo in za nami z našim mnenjem je vsaj vse resno človeštvo, da naj šola vzgoji najprej človeka za človeka in sočloveka, ki bo znal pravnavati ravnesje dolžnosti in pravde i do sebe, do bližnjega in do države. To naj bi bila politična in vsa etika državne vzgoje, potekajoča nujno iz življenja samega, sesajajoča vse nadaljnje kali razvoja samo iz življenja samega. Dokler tega ne bo, dokler bo mladina ribarila v kalnih lužah abstraktnega prikazovanja življenja in iskala utehe in hrane svoji radoznalosti v kino predstavah, romanih, ki jih današnja kapitalistična družba nameroma eksploatira v svet, se ne smemo čuditi na eni strani slabim uspehom v šoli, na drugi strani raznim pojavom, ki so že patološkega značaja. In to raste z dneva v dan; država pazi sicer, da kdo protidrjavno ne kihne, na vse drugo pozablja, kot bi ji bilo prav, da se bodoča generacija že v kali zastruplja. V šole le več pravega življenja, takega kot je, ne kot si ga v svoj prid predstavljajo nekateri.

Na treh kraljev dan so klerikalci uprizorili v Ljubljani v »Ljudskem domu« božičnico za služkinje. Ob tej priliki se je neki kaplan v svojem govoru obregnil ob volitve v Delavsko zbornico ter služkinje nagovarjal, da naj volijo klerikalno listo. Po božičnici se je vršila čajanka, na kateri nas je zopet lepo nagovoril s prečistiti gosposdi, prečistite gospe in cenjene služkinje in jel takoj nagovarjati služkinje, naj dajo in dajo za razne potrebe in naj volijo klerikalno listo. Ker je pa bil čaj in so bili piškoti samo za prečistite gospe in gospe, za cenjene služkinje pa nič, zato so služkinje rekle, naj prečistite gospe in gospodi darujejo za Jezusko in cenjene služkinje one pa, da volijo listo »Združene delavske zveze Jugoslavije«.

Planinski ples 1. februarja 1926. Planinke in planinci! Vsak izmed vas ve kako prijeten je odmor in okrepčanje v kaki planinski koči po dolgi naporni turi; še bolj se čuti ta potreba, ako turista zaloti sneg in dež, toda malo kdo pomisli, da stane vzdrževanje naših koč obilo denarja, ki ga SPD le težko zmore z malenkostnimi dohodki. Ako si zaveden turist, planinec, se ne boš mogel vzdrževati, da ne pohitiš dne 1. februarja v Narodni dom, kjer boš odrinil svoj dar na oltar planinstva in obenem se boš v družbi tovarišev planincev in planink pristrčno domače zabaval.

Konj se je splašil. Ko je šofer Iljas Ivan peljal z avtomobilom na desni strani po šentpeterski cesti v smeri proti Marijinemu trgu, je nasproti privozil posestnikov sin Alojzij Dimic. Tik pred avtomobilom se mu je konj splašil in se zaletel z vozom v avtomobil. Pri sunku je bil voz znatno poškodovan. Krivda zadene v tem slučaju posestnika samega, ker je poslal z vozom v mesto svojega še ne 18 letnega sina, je pa ta nesreča tudi posledica novega cestnega umikanja, ki ga niso vajene ne živali, ne vozniki.

Zatekla se je k Maričini Antonu, oskrbniku Strubelnove pristave, Cesta na Loko, mlada psica volče pasme,

kratke dlake, je pa brez znamke. Lastnik jo dobi pri oskrbniku.

Vse prav pride. V Križevniški ulici št. 2 je nekdo na vogalu izmaknil vodovodno cev, dolgo štiri metre. Hišna gospodinja ga je sicer videla, pa se v dobri veri, da je kleparski pomočnik, poklicno zaposlen, zanj ni zanimala. Kje je spravil cev v promet, niso mogli še dognati.

Čuden romar je Kušljan Jakob. Že dostikrat radi tatvine kaznovan, trdovraten nepoboljšar, ki se v večjo varnost izdaja za invalida in pa seveda, da laže omehči današnja zakrknjena srea. Zadnjič je obiskal pos. Tometa pri št. Vidu nad Ljubljano, obisk pa na svoj način seveda zaračunal. Odnosel mu je iz stanovanja ženske boks čevlje in se prav tako na svoj način poslovil.

Nasilen razgrajac. B. se ga je pošteno navlekel pa v svoji pijanosti še ni miroval. Na vsak način si je hotel udušiti žejo, čeprav je že zdavnaj odbila polnoč. Zaletel se je v gostilno na Viški ulici št. 8 in na vsak način hotel od gostilničarke pijače; ker mu ni hotela odpreti in ni hotela ustreči njegovim žejnim željam, je iz maščevanja jel udrihati po vratih, razbil je šipo, pa po krvavih sledovih si je očitno razbil pesti.

Javno pohujšanje. Že več let krožijo po ljubljanski okolici vesti, da se ženskam tu in tam prikazuje neznan moški, ki ponuja mentaliteto svojih intimnosti. Opazili so ga na Gradu, v Tivoli, na Rožniku. Nekaj časa je vest o njem že utihnila, sedaj se pa je zopet pojavila. Policija mu ne more na sled, dasi ga z vso vmeno zasleduje.

Policijska kronika. Dne 16. jan. so bile izvedene sledeče aretacije: 1 radi kaljenja nočnega miru, 1 radi razgrajanja in pijanosti, ter vložene sledeče ovadbe: 1 radi nedostojnega vedenja, 1 radi javnega pohujšanja, 1 radi poškodbe tuje lastnine, 9 radi prestopka cestno policijskega reda, 2 radi prestopka obrtnega reda.

Po svetu.

Smrt zadnjega ruskega carja. ... Med posvetovanjem o zakonskem predlogu o zdravstvu, med referatom s. Semaška je vstopil Sverdlov in se je usedel na svoje staro mesto za Leninom. Sverdlov je stopil bliže, se nagnil k Leninu in mu nekaj dejal. „Sodrug, Sverdlov prosi za besedo, da nekaj sporoči,“ — reče Leninu.

„Sporočiti imam,“ — je začel Sverdlov s svojim običajnim mirnim glasom, — da je pravkar dospela vest, da je bil v Jekaterinogradu ustreljen Nikolaj II. na povelje okrajnega sovjeta. Aleksandra Feodorovna in njen sin (carica in sin) sta v svojih rokah. Nikolaj je hotel pobegniti. Čehoslovaki so prodirali. Prezidij centralnega izvršnega odbora je sklenil, da ta ukrep odobri.“

Dolg molk.

„Sedaj čitajmo predlog po posameznih členih!“ je dejal Lenin. Pričelo se je čitanje; potem smo se posvetovali še o zakonskem predlogu o statistiki. Ob dveh ponoči se je seja zaključila.

(Iz: Mišutin, dnevnik o Leninu).

Lepa je ozdravljiva. Grozovita bolezen, ki je huje od kuge in kolere ugonablja iztočne narode, imenovana lepra, je sedaj po zaslugi nekega indijskega zdravnika ozdravljiva. Ta bolezen je slična gobavosti; človek, ki se je je nalezil kratkomalo zgine. Lepa razsaja zlasti v Osrednji Aziji in na Kavkazu. Prvi znaki se pojavijo na ustnicah, nakar sledi razpad vsega telesa. Zdravilo, ki ga je izumel omenjeni indijski zdravnik, se vbrizgava v kri, ki ojačena s tem lekom zatre vse okužljive bakterije. Bolniki ozdravijo navadno že v petih dneh.

Akademija kolonijalnih znanosti v Parizu je razpisala 12.000 frankov za najboljšo delo, ki bi obravnavalo gospodarsko vprašanje.

Članstvo ruske boljševiške stranke. Po poročilu Molotova, org. tajnika ruske kom. stranke, je štela stranka 1. nov. 1925 1.025.000 članov, dočim je štela stranka v prejšnjih letih največ 620.000 članov. Med temi člani je 57,4% delavcev, 25% kmetov in 17,6% nastavljenec. Med vsemi člani je le 12% žensk.

Najstarejši prekopi na svetu. Kdo jih je najprej gradil? Mezopotanci v Kaldeji, znani iz sv. pisma, ki so že pred 4000 leti gradili umetno zasnovane prekope med Evfratom in Tigrisom. Njim so sledili Egipčani, ki so kopali prekope v svrhu, da napoje zemljo in jo tako oplode. Ni pa izključeno, da so prekope za napajanje zemlje izumeli prvi Pernanci v Ameriki, kar kažejo najnovejša razkritja.

Vlada Zedinjenih držav ameriških skrbi za zadnje ostanke Indijancev s tem, da jim odkupuje petrolej po izredno visokih cenah. Tako je zadnje proračunsko leto plačala osagskim Indijancem okoli 30 milijonov dolarjev. Ker je teh ljudi malo, pride na vsakega člana približno 13.200 dolarjev na leto.

Sodišče.

To pot je dobil sodnik in občinstvo dokaj čedno ilustracijo življenja in nehanja naših barakarjev, ki v svoji skromnosti doživljajo toliko in toliko družinskih tragedij in življenjskih zapletljajev.

„No, Hrajišar, obdolžena ste, da strašno nečloveško, postopate s svojo jetično hčerko. Zapirali ste jo, ji niste dali hrane in z železno kopačico ste jo pretepali. Tako izpovedujejo vse priče!“

„Lahko, so vsi „naštamani“, ker so sami komunisti!“

„Ampak topli ste jo le, pa zapirali tudi, saj so ji sosedje skozi okno dajali hrane!“

„Enkrat sem jo, pa čisto nalahno, saj se mi je skrila pod odejo!“

„Torej samo pobožali ste jo z železno kopačico. Bila je pa le krvava!“

„Pa ne od tega, jetična je, pa je potem začela bljuvati kri!“

Priča Rojšek je izpovedal vse potankosti njenega mačehovskega ravnanja, potrpeval je in podpiral dekleta, nazadnje je pa le moral naznaniti. Ženska je pač taka, da ne more trpeti svoje bolehnne hčerke, ki je že umirala

na jetiki, šele sedaj se je malo popravila. V dvorano je stopila hčerka Marija, pokakšjevala je in sključeno stala pred sodnikom. Bolezen ji je udrila oči, barva se ji je posušila z obraza.

„No Marija, kako je bilo? Ali hočete pričati proti materi?“

„Ne bom, res je bilo tako, ampak sedaj se je mati poboljšala! Odpustim ji.“

Ostale priče so izpovedale slično kot Rojšek. Sodnik je razglasil oprostilno sodbo s ostrim opominom. „Sedaj vas oprostim, kar se imate zahvaliti samo hčerki da se je odrekla pričevanju. Ravnaite z njo kot mora ravnati mati s svojim bolnim otrokom. Drugič vas zašijemo.“ Ženska se je razgnjevala in opomin ji ni segel dosti do srea. „Drugič pa da veste, bom vsem fige pokazala. Kaj še otroka ne bi smela komandirati. Dosti mi je prizadejala z jezikom“, je še siknila in z despotkim okretom zapustila dvorano.

Trbovlje.

Čudna praksa. Na podlagi našega Jugoslovanskega vojaškega zakona je vsaki moški državljani, ako je zato sposoben, primoran da služi 9 do 18 mesecev pri vojaki. Tako so bili tudi lansko leto poklicani mladeniči, ki so bili zaposleni pri trb. prem. družbi, k vojakom, da odslužijo svoj rok. Sedaj pa, ko so doslužili svoj rok, zadostili zakonu, jih pa družba noče sprejeti v službo, češ, da nima več dela za nje. Tozadevno so v torek, 12. t. m. intervenirali pri reprezentanci trb. prem. družbe v Ljubljani, zastopniki Del. zbornice, Zveze rudarjev in II. rudarske skupine ter odločno protestirali proti tej čudni praksi. Nič ne bomo več trpeli, da se iztrada še tiste, ki vršijo kakor pravijo meščani, „sveto domovinsko dolžnost“.

Redukcija. Trb. prem. družba je začela odpuščati delavstvo. Začela je v prvi vrsti pri vpokojenih, kateri so vsled svoje premije bili primorani še na svoja stara leta upravljati službo, da zaslužijo vsaj suho skorjico kruha. Kakor čujemo, nameravajo tudi aktivno delavstvo v precejšnji meri reducirati, da se zmanjšajo produkcijski stroški in povečajo dobički družbe. Podjetje upravičuje redukcijo s tem, da je slaba konjunktura, da ne gre premog v denar. To sicer nekoliko verjamemo, vendar je potreba tudi tukaj iskati pravih vzrokov. Dovolj je ljudi, posebno sedaj v zimskem času, ko ima vsak rad vsaj zakurjeno sobo. Premog je pa tako drag, da ga ne morejo kupovati. Družba naj bi znižala cene premoga in se zadovoljila z manjšim dobičkom, pa bi imela dovolj odjemalcev, in delavstvo, pri njej zaposleno, dovolj dela. Družba pa hoče na račun delavskih gladnih plač in redukcije, ustvariti konjunkturo in si zasigurati še večje dobičke, kakor jih je imela dosedaj. Delavstvo mora proti takemu postopanju družbe najodločneje protestirati, ker so ti nameni prozorni in gredo istočasno tudi za tem, da se znižuje delavske plače, ki so že itak nezadostne.

Maribor.

Kako ravnaajo z delavci v mariborski mestni klavnici. Na zadnji javni obč. seji je staval soc. klub na župana sledeče vprašanje, ki so ga meščanski listi kot nalašč prezrli. V soboto 2. jan. je bil dnevničar Babič nenadoma in brez odpovednega roka odpuščen zaradi očitka, da se ravnatelj klavnice malo briga za delavce. Babič je prosil ravnatelja odpuščanja, in vendar je moral zapustiti službo. Nedavno pa so prišli enemu izmed delavcev na sled, da odnaša in razprodaja okuženo in konfiscirano — meso in vkljub temu je on še danes v službi. Zdi se, da velja za delavce v klavnici dvojna mera, zato predlagamo, da se uvede preiskava, ki naj dožene, če je bil takojšnji odpust Babiča upravičen in kako je mogoče, da ravnatelj ni enako postopal v ravnokar omenjenem slučaju z delavcem, ki se je pregrešil zoper živilski zakon. Na mesto odpuščenega delavca je ravnateljstvo nastavilo dve novi moči, kar pomeni, da je bil Babič marljiv delavec in predlagamo, da se mu po preiskavi dodeli služba v enem izmed ostalih mestnih podjetij. Klub SSI.

Ni vse v redu v mariborski mestni klavnici! Obč. svet si je ta predlog sicer soglasno osvojil, vendar o kaki preiskavi do danes ni nič slišati. Prepričani smo, da se za potek preiskave briga tudi drž. pravdnik. Da vidimo, kaj nam o tem pove v bodoči seji naš klerikalni župan!

Mariborsko pokopališče na Pobrežju, ki so ga klerikalci hoteli z vso silo podariti cerkveni oblasti, še ostane nadalje v mestni posesti. Monsignor Jerovšek je takoj po tisti seji — zbolel (9), ko so mu celo demokratski odpovedali blokaško pokorščino in glasovali zoper oddajo. Ko ozdravi, bo spravil zadevo baže zopet na dnevni red. Morda stvar do takrat med seboj skuhamo in pridobe demokrate za to glasovanje?

Sneg so prosili! Lani ob tem času so si občinski očetje belili glave, kako pozimi pometati ceste, ko ni bilo snega, da ne opravišijo vseh stojnic na glavnem trgu. Takrat jim je „Volksstimme“ predlagala, da naj gredo prositi za sneg in kmalu nato so organizirali potovanje v Rim. — Brez uspeha. Snega ni bilo. Letos jih je bog uslišal in vprašanje pometanja je zaenkrat odstavljeno z dnevnega reda. Le za kidanje snega je premalo delavcev na razpolago. Dovolj je brezposelnih, ki bi radi zaslužili nekaj dinarjev. Toda klerikalci štedijo vkljub visoki proračunski postavki v te svrhe.

Boj za Delavsko zbornico se bje tudi v Mariboru. Sedaj se šele vidi, kako daleč sega socijalistična misel. Celo v tovarnah, kjer delajo samo ženske, kakor Doktor in dr., Durjava itd. in kjer so imeli samo klerikalci neke vrste organizacije, je velika večina volila našo združeno delavsko listo. Zmaga bo naša!

Žebot agitira! Kapitalisti so njegovi pristaši. K njim hodi po delavske glasove. Vedite g. Žebot, vkljub temu, da so vam vsi delavski nasprotniki naklonjeni, boste tokrat z izidom razočarani. Ni več železničarjev, ki bi za vami hodili. Vaše so samo še farovške kuharice. — Delavce pa opozarjamo, da Žebot v delavnicah nima nič iskati. Zaupniki mu naj pokažejo vrata!

Širite »Del. Politiko«!

KRUH

iz Prve delavske pekarnice v
Ljubljani je
najboljši.

Zahtevajte ga v vsaki prodajalni!

Ysak zaveden delavec in vsaka izobrazba željna delavka bi morala biti narečena na družinski mesečnik

„POD LIPO“

ki izhaja že tretje leto. — Y letu 1926 prinese zanimivo povest Griška in njegova žrtev, iz življenja ruskih delavcev, ki jo je spisal slovenski delavec, dolga leta vojni ujetnik v ruskih delavskih centrih, lepo črtico „Bela duša“ znamenite delavske pisateljice Ade Negri, mične povesti, novele in črtice delavskih pisateljev Lovro Kuharja, Čulkovskega, K. Kocjančiča, I. Yuka, Mile Klopčiča in drugih. — Y l. 1926 bo izhajal „Pod lipo“ v novi opremi.

Naročnina na leto Din 36.— Naroča se pri

„ZADRUŽNI ZALOŽBI“ v Ljubljani,
Aleksandrova cesta štev. 5.